

SMS > Τη νύχτα των γενεθλίων του, προ διετίας -3 Αυγούστου του 2018 ήταν- μια ρακή στο Ρέθυμνο ήταν αρκετή για να ξυπνήσει μέσα του ένα ερώτημα που έμελλε να «γεννήσει» τον «Βασιλιά της».

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ

Για έναν Μενέλαο μποέμ, για μια Ελένη παρούσα

Συνέντευξη στην
ΚΡΙΣΤΥ ΚΟΥΝΙΝΙΩΤΗ

“
Πυρήνας κάθε απελευθερωτικής φιλοσοφίας και ιδεολογίας, είναι η χειραφέτηση του ανθρώπου. Να πάψει να ετεροπροσδιορίζεται, να γίνει κύριος του εαυτού του και υποκείμενο της Ιστορίας. Μα αυτό σημαίνει να επωμιστεί ολοκληρωτικά την ευθύνη των πράξεών του. Το βάρος του εαυτού του. Κι εκεί οι πιο πολλοί κωλώνουν. Η ενηλικότητα έχει μεγάλο ζόρι”

■ **εχάστε τον απατημένο Μενέλαο, που παρέσυρε τους Έλληνες στο αιματοκύλισμα για να πάρει πίσω την Ωραία του. Μέσα από το νέο μυθιστόρημα του Χρήστου Χωμενίδη «Ο βασιλιάς της» (εκδ. Πατάκη) προβάλλει ένας πολύ πιο ενδιαφέρον τύπος -μποέμ, λάτρης της περιπέτειας, γιατρός, αναφανδόν κατά του πολέμου και διόλου κτηκός: Την Ελένη την άφησε να φύγει επειδή την αγαπούσε(!) Οσο για τον Τρωικό Πόλεμο, ούτε 10 χρόνια διήρκεσε ούτε Δούρειο Ιππο είχε. Κι όλα τούτα, τα αφηγείται ο συγγραφέας με απολαυστικό τρόπο, όπως απολαυστική είναι και η συζήτηση μαζί του.**

Ο Μενέλαος που ξεπηδά από τις σελίδες σας είναι ένας άνθρωπος που έχει φάει τη ζωή με το κουτάλι, περιπετειάς (ωραία λέξη!), βασιλιάς του εαυτού του, προτού γίνει της Ελένης. Πότε και πώς αποφασίσατε να του δώσετε φωνή; Μάλλον εκείνος το αποφάσισε! Ειλικρινά σας το λέω μέχρι τη νύχτα των γενεθλίων μου προ διετίας, όταν πίνοντας μια ρακή στο Ρέθυμνο μου ήρθε σαν εξ ουρανού το ερώτημα εάν ο Μενέλαος πράγματι συνειδητά με το φευγικό της Ελένης, μέχρι τις 3 Αυγούστου του 2018, το γενεσιουργό γεγονός του Τρωικού Πολέμου δεν με είχε απασχολήσει ποτέ ιδιαίτερα. Από τη στιγμή ωστόσο που έπιασα τον μίτο, ο «Βασιλιάς της» κυριάρχησε μέσα μου.

Επιπλέον, αντί για το σπαθί προτιμούσε το νυστέρι. Γιατί τον κάνετε γιατρό; Εδώ σε θέλω! Όταν τελειώσα το μυθιστόρημα ήταν 5 Ιανουαρίου 2020 κι εμείς δεν είχαμε ακόμα τίποτα ακούσει για τον κορονοϊό. Δεν πιστεύω -μην τρελαθούμε- ότι ως συγγραφέας διαβλέπω το μέλλον. Αποτελεί απλώς το νυστέρι το αντίθετο του σπαθιού. Το ένα σκοτώνει, το άλλο -στα κατάλληλα χέρια- χαρίζει ζωή.

Και την Ελένη όμως την απελευθερώνετε από τη φυλακή της ομορφιάς και του φορτίου που κουβαλά στους αιώνες. Αφ' ης στιγμής διάλεξε την Ωραία Ελένη, τόλμησα να την ξαναπιάσω, να την κάνω ηρωίδα μου, έπρεπε να την βγάλω από την αχλή του μύθου. Να τη δω ως ένα κορίτσι, μια γυναίκα που κινεί

ται εντός του κόσμου ετούτου. Αναπνέει, πονάει, γελάει, θυμώνει, επιθυμεί... Αλλιώς θα γέμιζα τις σελίδες μου με ένα πουκάμισο αδειανό... Ενδιαφέρουσα ασφαλώς η εκδοχή του αδειανού πουκάμισου μα έχει γραφτεί αριστουργηματικά και από τον Ευριπίδη και από τον Σεφέρη. Η δική μου Ελένη βρίσκεται στους αντίποδες. Είναι απόλυτα, κάθε στιγμή, παρούσα.

Ως μοναδική γενναία πράξη της ζωής του ο Μενέλαος θεωρεί το ότι άφησε την Ελένη να φύγει με τον Πάρι. «Ενδοξος -το πιστεύω ακράδανια- δεν είναι αυτός που κατακτά. Αλλά εκείνος που απελευθερώνει» λέει. Μεγάλη κουβέντα για έναν ερωτευμένο... Το τραγουδάει και η Κάρμεν του Μπιζέ. «Ο έρωτας είναι ένα ατίθασο πουλί που σε κα-

νένα δόκανο δεν πιάνεται... Ένα γυφτάκι που δεν ξέρει νόμο...». Ο Μενέλαός μου έχει συνείδηση της παραπάνω μεγάλης αλήθειας. Ετσι τιμεί τον έρωτά του αφήνοντας την Ελένη να φύγει. Κάθε άλλη συμπεριφορά θα τον κατακρήμιζε στα μάτια της.

Ο ήρωάς σας βρίσκει «αβάσταχτα πληκτικές» τις ζωές των ανθρώπων, ενώ τον απιδιάζει η εικόνα που έχουν για την ευτυχία. Πού θα συμφωνούσατε και πού θα διαφωνούσατε μαζί του; Ο ήρωάς μου είναι ένας μποέμ τύπος. Λαχταράει πάντα εκείνο που τον περιμένει στη στροφή του δρόμου. Μέχρι τουλάχιστον να συναντήσει την Ελένη, ανήκει -όπως λέει- αποκλειστικά στην περιέργεια. Απεχθάνεται τις συμβατικότητες, τις χλιαρές καταστάσεις. Κρίνει όντως τις ζω-

ές των περισσότερων ανθρώπων ως αβάσταχτα πληκτικές. Μα αμέσως έπειτα ζητάει συγγνώμη. «Αδικώ το ανθρώπινο γένος» λέει. «Τα γυρατεία με κάνουν κάπου-κάπου πικρόχολο...». Τα γυρατεία έχουν, στην πραγματικότητα, προικίσει τον Μενέλαο με την ικανότητα να σχετικοποιεί. Να έχει συνείδηση πως δεν κατέχει καμία απόλυτη αλήθεια. Η καθημερινότητα του γείτονά μας πιθανόν να μάς φαίνεται βαρετή μέχρι τρέλας. Εάν όμως βλέπαμε τον κόσμο με τα μάτια του, πιθανόν να αλλάζαμε άρδην άποψη. Ζητούμενο άλλωστε είναι η εσωτερική περιπέτεια. Η «ασάλευτη ζωή», όπως υπέροχα την ονομάζει ο Κωστής Παλαμάς, κάποτε σου χαρίζει τις πιο έντονες συγκινήσεις.

Ο δρόμος για τη βασιλεία του εαυτού μας είναι, λέτε, από τους λιγότερο ταξιδεμένους; Κι αν ναι, γιατί; Διαχρονικό ζήτημα, πυρήνας κάθε απελευθερωτικής φιλοσοφίας και ιδεολογίας, είναι η χειραφέτηση του ανθρώπου. Να πάψει να ετεροπροσδιορίζεται, να γίνει κύριος του εαυτού του και υποκείμενο της Ιστορίας. Μα αυτό σημαίνει να επωμιστεί ολοκληρωτικά την ευθύνη των πράξεών του. Το βάρος του εαυτού του. Κι εκεί ακριβώς οι πιο πολλοί κωλώνουν. Η ενηλικότητα έχει μεγάλο ζόρι. Για αυτό και έχουμε την τάση να την καθυστερούμε όσο γίνεται, να βαυκαλιζόμαστε επί δεκαετίες με εφηβικές φαντασιώσεις...

«Φρίκη σαν της μάχης, δεν έχει!»

Μενέλαος και Ελένη αναζητούσαν την παιδική τους ηλικία. Συνώνυμο αυτής του Μενέλαου, η Πιτυούσα. Της δικής σας; Η Κυψέλη της δεκαετίας του 1970. Τι ευτυχία να είσαι εφτά ή οκτώ χρονών, να είναι καλοκαίρι και να ξαπλώνεις μπρούμυτα γυμνός -με το βρακί σου μόνο- στο μωσαϊκό και να διαβάζεις Μίκυ-Μάους!

Ησασταν «πειραχτήρι» και στα του Τρωικού Πολέμου. Πώς φάνταζε αυτός στα μάτια του αγοριού που ήσασταν και πώς πέρασε ο ενήλικας «πειράζοντάς» τον; Εντάξει, όταν σου πρωτοδιηγούνται τα του Τρωικού μαγεύονται από την πλημμυρίδα των υπεράνθρωπων κατορθωμάτων, απ' την κλαγγή των όπλων, τις συγκρούσεις γύρω από τα τείχη. Ο Ομηρος έχει τέτοια εκφραστική δύναμη, ώστε ακόμα και το χρεμέτισμα των αλόγων φτάνει -τόσες χιλιάδες χρόνια μετά- στα αφτιά σου... Όταν ταξίδεψα τον δικό μου Μενέλαο στην Τροία, ειλικρινά δεν ήξερα πώς ακριβώς θα τη δει. Με εξέπληξε (πάντα σε εκπλήσσουν οι ήρωές σου) με την αντιπολεμική του στάση. Με την αποστροφή του προς το αίμα που χύνεται, προς τις εκατόμβες των παλλικαριών που άδικα τα καταπίνει το σκοτάδι. «Φρίκη σαν της μάχης δεν έχει!» λέει. Κι εμείς το ίδιο θα λέγαμε...

Πώς βιώσατε την καραντίνα και πώς βλέπετε το μετά που μας περιμένει; Η καραντίνα υπήρξε ένα απροειδοποίητο διαγωνισμα συναισθηματικής νοημοσύνης στο οποίο αριστεύσαμε. Μετά την καραντίνα -ώσπου να βρεθεί εμβόλιο ή αποτελεσματικό φάρμακο- θα μετρηθεί η διανοητική νοημοσύνη μας. Οι οδηγίες είναι απλές και μετρημένες. Οποιοσ τις εφαρμόσει, όποιος τηρήσει τα μέτρα προφύλαξης, μάσκες, κοινωνική αποστασιοποίηση, σχολαστική καθαριότητα, θα τη βγάλει καθαρή. Οι υπόλοιποι κακό του κεφαλιού τους...

Ο Μενέλαος έχει «το χάρισμα να απολαμβάνει τη ζωή». Ένα απολαυστικό καλοκαίρι για εσάς, τι περιλαμβάνει; Το ελληνικό καλοκαίρι μού φαινόταν ανέκαθεν ο μοναδικός ακατάλυτος νόμος μας. Η άσπρη μας πέτρα ξεξασπρη που φωτίζει τον κόσμο και καταργεί τους λεκέδες του. Η διαφανής σαυρούλα που σκαρφαλώνει στο

περβάζι. Οι ρόδες των ποδηλάτων που μισοβυθίζονται στην άμμο... Το ελληνικό καλοκαίρι είναι τα βρογκικά των ζευγαριών που κάνουν έρωτα πίσω από τα μισόκλειστα παντζούρια. Είναι η οθόνη του υπαίθριου σινεμά που θροϊζει σε ένα μελτεμάκι. Είναι τα θηριώδη σουπιέν και βρακιά της γιαγιάς που -κρεμασμένα από τα μανταλάκια- ρίχνουν σκιές προϊστορικών τεράτων στον απέναντι τοίχο. Στο ελληνικό καλοκαίρι, το μόνο που σφάζεις να σφάζεις είναι ένα καρπούζι. Όλα και όλοι είναι νυν και αεί, εδώ. Και η γη δεν τρέμει παρά από τους οργανισμούς μας. Κι απ' τις ωδίνες των τοκετών μας. Το ελληνικό καλοκαίρι περιέχει τα πάντα. Δίνει λογαριασμό μονάχα στον εαυτό του.

